

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Főter. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja.

Egész évre 8 korona
Fél évre 4 korona
Negyedévre 2 korona

Tanítóknak egész évre 4 kor.
fél évre 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca
1. szám a. a. könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előrefizetés, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja

Egy háromhasábos petsor térfogata 12 fillér.
Bélyegdíj minden beiktatás után 60 fillér.

Nyilttér:

Egy sor 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legzélszerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.

Egy pillantás az életre.

Az élet a maga viszonyaival, vonatkozásaival és szálaival, melyekkel az ember a családhoz, a társadalomhoz, az államhoz és a természethez van kötve, a kutatónak bizony sok alkalmat nyújt egyes mozzanatainak megfigyelésére, azoknak festésére, hogy belőlük polgártársai maguk részére okulást merítsenek.

Az ember örömet nézi a megmérhetetlen csillagos égnek magasztosságát, gondolatait fűzve a végtelenségig; szemléli a felbőszült tenger tájtéző hullámainak dühét; a menydörgő zivatarok villámvilágító tűneményét; a szélvész erejét, szóval megfigyeli a természet féktelen elemeinek működését s ilyenek láttára azután el nem némithatja a belsejében felhangzó szózatot: mily kicsiny vagy te ember ilyen erőkhöz képest!

De ha már az ember szereti ezeket megfigyelné, miért ne szemlélné meg az életben levő különféle viszonyokat, alkotásokat és intézményeket, hiszen ezek a láthatatlan természeti erőktől eltekintve, mind az ember művei, szükséges tehát, hogy ő azokat közelebbről is ismerje és lehetőleg azoknak hiányain javítani igyekezzék. Nézzük meg tehát most saját alkotásainkat

Legújabb hazánkban egy igen felkapott eszme az ifjusági egyletek létesítése. Az „Erkölesnemesítő egylet“ ugyanis jutalmat fűzött ki azon egyének számára, kik ez irányban fáradozva, feltűnő eredményt képesek felmutatni. A lapokból tudjuk, hogy megyénkbeli egy tanító ilyen fáradság elismerése fejében 100 koronával lett megjutalmazva. Nem egészen új ezen törekvés hazánkban sem, mert a Szepességben e század elején és Erdélyben a százok közt voltak és vannak ilyenemű egyletek, de országos jelentőséget és nagyobb lendületet ez csak a legújabb időben nyert. Külföldön ilyen és hasonló egyletek már régen léteznek és virágoznak is. Az ifjakat érdeklő és ismeretterjesztő előadások,

ének, itt-ott zenével felyáltva, nyáron pedig a szabadban való játék az ilyen egyesületeknek tárgyai lehetnek, melyek az életnek nemesak erkölcsi, hanem még a nemzeti oldalát is érintik, „mert az államnak csak erős nemzeti elemben van legjobb támasztéka. Állam, melynek ép nemzeti alapja hiányzik, soha sem birt megmaradni.“*)

Hogy az ilyen egyesületeknek még egy megfelelő könyvtárral is kell rendelkezniök, magától érthető dolog. Ilyen ifjusági egyletekre mai nap bizony égető szükség van, mert szomorú szívvel tapasztaljuk, hogy a vasárnapi iskolából kikerült és magokra hagyatott ifjaknak erkölcsi bizony nagyon lazak. Tehát a komolyabb és erényes élethez való szoktatás valamelyes felügyelet mellett nemesak hogy korszerű, hanem kívánatos dolog is, hogy az ifju tévutra ne kerüljön. Azért is igen helyesen fogta fel az „Erkölesnemesítő egylet“ korszerű feladatát.

Az iskolaév végével bekövetkező vizsgák a tanuláshoz, szellemi fejlődésnek mintegy fokmérői. A szülők tudni kívánják, mennyire haladtak gyermekeik a tudományban, a tanult tárgyakban, a mire azután a bizonyítványok tehetnek meg. Ez tehát méltán kikerülhetetlen dolog az életben: a vizsga in ultima ratio mérvadó az életben betöltendő hatáskör tekintetében.

Az iskola feleleli a természettudományokat, nyelveket, földrajzot, történelmet, számtant, „művészeti tancsoportot“ stb. mint olyan tárgyakat, melyekre az életben szükség van. A történelem, mely mint a német költő mondja: a „világ ítélőszéke“, az eseményeket regisztrálja, arra tanít bennünket, hogy mi a multnak eseményeiből okuljunk, megmutatja nekünk azon tényezőket is, melyeknek segítségével a népek művelődése emelkedett, de egyuttal azon mozzanatokat is feltünteti, melyek a népek süllyedését okoz-

*) L. Vámbéri, A magyarság keletkezése és gyarapodása 342. lapján.

ták. A történelemnél nem annyira az ó-korra, melynek eredetét homály fedi, kellene súlyt fektetni, mint inkább az új-kor kulturtörténelmének kiemelésére. S ha már kikerülhetetlen szükséges az ó-kor tárgyalása is, ebből különösen csak a görögök és rómaiak művelődés-törekvései tárgyalassanak behatóan. Az alsó osztályokban életrajzi alakban, a középiskolákban közművelődési szempontból és a felső fokon való tanításnál az életre alkalmazva, következtetéseket levőlvá, oknyomozó alapon előadva kívánók tárgyalatni a történelmet. Akkor nemesak hogy nem volna száraz tantárgy a történelem, hanem ilyen alakban tanítva, azok megezőfálására használhatók fel, kik azt állítják, hogy a történelem tanítása körülbelül fölösleges az iskolában.

A földrajz igen sok tudományra támaszkodik és azoknak felkarolása épen érdekessé teszi a földrajzot. Ritter Károly óta tudjuk, hogy e tudomány a maga összehasonlító módszerével nagy lendületet nyert a tudomány terén. Különös azonban, hogy a gyermekek nem örömet tanulják ezt a tantárgyat, nehézkednek találgatják. Igaz ugyan, hogy tankönyveink is sok irányban vétenek ez ellen. Nehéz stílusban szerkesztve, megnehezítik annak a tanulását. Tehát könnyíteni kellene rajta. S itt nem szabad elfelejtenünk, hogy a földrajznál nem a politikai rész a lényeges, mert ez minduntalan változik, a számok csakugy változnak mint a határ, hanem annak phisikai oldala lényeges és maradandó a földrajz tanításánál. Kívánatos ennél, hogy az eredeti neveket használjuk, már legyenek azok angol, francia, portugál, spanyol stb. nevek, mindegy, sokat veszít ez érdekből, ha mi azokat eltorzítva ejtjük ki. Igaz ugyan, hogy az némi nehézségekbe ütközik, de azon is lehet segíteni. Nem kívánhatjuk ugyan, hogy a tanító bírja az angol, francia, portugál, spanyol stb. nyelveket, de vannak erre földrajzi könyveink, melyekben zárjelben találjuk az ere-

T Á R C Z A.

Csalogánydal

Holdfényes est, sugaras éjben
Magánosan virasztok éjben.
Tárva, kitarva ablakom.
Mig lombokon lágy szellő kelne,
Keblem édes vágygyal betelne:
A csalogánydalt hallgatom.

Szellő suhan, fuvalom támad.
Szellő szárnyán rám illat árad.
Ah! mily gyönyör! ah! mennyi kéj!
Minő csodás fényes varázsa,
Tündérvilág, álmok világa,
Hóldsugaras, fenséges éj!

Csendes a táj, — völgyre, halomra,
Himes róna, lombos oromra
Mély, nyugtató szender borúl.
Fűszála a messze mezőnek
Megittasúl; zúgó erdőnek
Gyönyörtől száz virága hull.

Harmatos ág levelét ontja.
Rózsa, szirmát tárja, kibontja.
Megreszket a virág kebel.
Dallamos éj gyöngyharmattól,
Szálló szellő égő csókjától
Lángot kap a kinyílt kehely.

Ej dalnoka, — rejtett magánynak
Költője, s a sejtelmes árnyak,
Bűvös dalod, mi édesen
Zendül! ha fény mig beragyogja
Lelkemet, elbűvöli, fogja.
Árjába elmerül, pihen.

Kéjt, vágyat és szerelmet dallva.
Bánat, gyönyör olvad e dalba.

Mint két patak, ha összefoly.
Mint nappal, éj, a sük — a hanton,
Lassan, lassan, ha jó az alkony.
Emitt ború, amott, mosoly.

Emlékezet fuvalma érint.
Beszédes lesz körül az éj, int.
Tündér keze ölel, vezet.
Elmerengek szelíd szavánál,
A csalogány bájos dalánál,
Mikor búsul, mikor szeret.

Édes ábránd lágy karja ringat,
Mint falevél, ha szellő ingat,
Árnyán fészket rak a madár,
Mint esőnköt habok hulláma.
Lelkem mintha habokra szállna.
Ragad tovább, tovább az ár.

Ábrándozom; közelbe s távol
Egy-egy sugár lobban, világol.
Tűnő árnyban, kétes ködön.
Viszfény az a multak határán.
Szememre, át, messze határán
Álmot borít a fényözön.

Álmodozom, himes mezőkön
Járok, — dalos, fényes tetőkön.
Lombsuttogás hi, von, maraszt.
Ah! ez álom csak folytatása
A valónak hű képe mása.
Hisz' a boldogság álma az.

Borsody Béla.

Álmok.

Irta: BODOR DEZSŐ.

I.

Azok a dajka mesék! Hogy elzavarják a kis gyermek fejét!
. Eltem gondtalan, vig. Csak a rózsás oldalát

látom s ezek a rózsák bizony gyakran mosolyogtak gyermek éveimben reám. Én élveztem, letéptem azokat s ujakat levél eldobtam. Így jött egy nap a másik után

Néha még gondolkodni is leültem s főttem a jövő terveit. Ha majd nagy leszek elvisznek katonának; lesz igazi esákom, kardom, puskám és lelövöm az ellenséget mind. Ugy teszek mint „Fehérlő fia“ a tizenkét fejú sárkánnyal. A ki azt merészeli bántani, a kit én szeretek az meghal.

— De le is löhetik ám a katonát!

Ezzel azután elment a kedvem a katonáskodástól s azt mondtam, hogy kéményseprő leszek. Az magasra jár ugyanis, hát nagy ember.

. És még kinevettek érte

*

Az első betűkkel az első ábrándok is elenyésztek; bíró akartam lenni. Az volt „nagy“ ember a falunkban: a pap a másikban lakott.

Hogy büntetgettem magamban a bűnösöket, duhajokat; már az iskolában is produkáltam néha egy itéletet az elfogott zsvány felett Jötték az olvasni valók. „Rózsa Sándor hőstettei.“ Ki ne szeretett volna zsvány lenni!?! Főttem a terveket, hogy fogok bandát alakítani. Ott lesz Janesi mint hadnagy, Pista mint kaplár, Pali, Józsi stb. és szét verjük, agyonütjük a sok pandurt, zsandárt.

A végén megijedtünk az akasztófától s pandurok lettünk valamennyien

. A rózsák tüntek, hervadtak: jött az ősz s leveleit is ellankasztá lassanként Az élet komolyabb oldalai felé vitt a kötelesség s ott újra találtam rózsaberkeket, hol nagy számmal nyíltak a rózsák, csak szedni kellett azokból Az ifju, a gyermekifju álmai helyett a pálya állott előttem: azon kerestem rózsaberkeket Csak előre! Az idő vitt, még egy év és kész ember vagyok Ekkor voltak a rózsák felső felben, igaz üdeségökben.

II.

Meglátogattam a tisztelendő urat is. Otthon volt, családja körében elismították a goncterhes felőköt azok a mosolygó arezok, melyekkel fogadták. Megismerkedtem az egész családdal s én nem tudom, oly nehezen váltam

deti nevet is. Ezzel segítve volna a dolgon. — A természettudományokra nézve nem szabad szemünk előtt téveszteni, hogy az iskolának, tehát a tanítónak a legujabb vívmányokat a tudomány terén, tehát a természettudományoknál is tekintetbe kell vennie, természetesen olyan vívmányokat, melyek már általában a tudósok által elfogadva és igazságnak tekinthetők, nem pedig olyanokat, melyek még ki nem állották a tűzpróbát.

A haza mindenek előtt, mondja a költő. Ezt mindenki természetesnek találhatja és még sines ügy. Tudjuk, hogy nemzetségeink közül az egyik rész észak, a másik rész pedig kelet felé szít, nem is említve még más különféle bujtogatókat, kik a magyar állam ellen izgatnak és igazságszolgáltatásunkat büntetésre provokálják. Törvényeink pedig minden állampolgárnak egyenlő szabadságot és jogokat biztosítanak a politika terén csak úgy, mint a nemzetiségi és egyházi élet terein is. Volt idő, mikor az ország szabadsága összeforrít egy felekezeti szabadságával és azt védelmezni kellett, de most már azon túl vagyunk és jelenleg nincs veszélyeztetve sem az, sem ez, egy nemzetség hegemoniája kell, hogy legyen, Magyarországon pedig másé csak nem lehet, mint a magyaré, valamint Franciaországban csak a francziáé. Ha az ember a bankettek alkalmával hallja a szebbnél-szebb mondásokban a hazaszeretet hangsúlyozását, azt hihetné, hogy nálunk bizony mindenki szereti a hazáját s e tekintetben semmi kifogásolni való nincs. Én kevésbé óhajtanám ez erény hangsúlyozását a tósztoknál, hanem az iskolák ajtóit fölé szeretném felírni a fentebbi mondást: a haza mindenek előtt, hogy minden tanuló véssé jól emlékeztetve annak az egész életre kiható értelmét.

S ha már a kórházak és más intézetek felett találunk különféle feliratokat, miért ne lehetne, különösen a vegyes ajku és nemzetiségű lakók közt létező iskolák ajtóit fölé ezt felírni? Ha a római mondhatta: *Salus reipublicae suprema lex esto*, mondjuk mi: „A haza mindenek előtt!”

Wiesinger Károly.

Városi közgyűlés. Rimaszombat város képviselőtestülete folyó hó 22-én hétfőn közgyűlést tartott, melyen előterjesztett özv. Vozáry Károlyné azon kérést, melyben kérje hosszas városi szolgálatára hivatkozva, kegydíj megszavazását kéri. Miután a városnak sem nyugdíj-alapja, sem más oly alapja nincsen, a mely ilyen állandó kegydíjak rendszeresítésére fedezetet nyújthatna, s maga a városi háztartás is elegendő nehézségekkel jár: özv. Vozáry Károlyné kérését — a tanács javaslata szerint — a képviselőtestület sem találta teljesíthetőnek, azonban különös méltányossági okok miatt részére a halotti negyedét — melynek összege 162 ft 50 krt tesz ki — végkielégítésként kiutaltványozta. — Ethev Frigyesnek megengedte a közgyűlés, hogy családi sírboltot építhessen, a melylyel szép temetőnk újra csinosodni fog. — Legnevezetesebb tárgya volt a közgyűlésnek a vásártér kihelyezésének ügye, melynek tárgyalása közben több olyan kérdés merült fel, a melynek ezélszerű megoldása a városnak rendezkedésére és hala-

el tőlük Azt hiszem Iza volt oka. Sokszor elmentem még a szünidő alatt. Iza és én együtt voltunk mindig: a rózsabimbó kinyílt s mi szerettük egymást tisztán, önzetlenül. A szünidő vége felé titokban két egyforma kis platina gyűrűvel eljegyeztük egymást . . . Boldogan mentem volna el, csak oly nehezen ne esett volna az elvállás. Soha oly levertség nem fogott elő; kezeit alig akartam elereszteni midőn bucsuzóra nyújtá; hisz oly hosszú időre váltunk el!

Dolgoztam, küzdöttem: érte. Hogy megérdemeljem azt a szerelmet, mellyel irányomban viseltetett. Az év letelt s a pálya bevolt végezte: körörmos lettem saját kezeitől . . . Siettem haza . . .

Előmbé állott a szelidarezu leány. Most is érzem azt az utolsó kézzorítást . . . Van pályám, elég jó kezdetnek. Van házam, kis kertem, ott mily boldogok leszünk; atyád fog esketni bennünket, hogy fog örülni szegény jó öreg. Én keresek, dolgozom s te majd szintén oly édes mosollyal fogsz reám vární, mint atyádra . . .

Az az arez pedig, mely előmbé tűnt, ugy mosolygott most is, mint ha már igaz volna . . .

Gyűjtünk majd egy kis vagyont, veszünk rajta szebb házat, szebb kertet, egy kis lugassal; ott majd elbeszélgetünk esténként; el-elnézem majd a esillagokat, az én esillagaimat: azokat a szerető szemeket. Milyen jó lesz, ha kifáradva hazatérek: elsimitják homlokom redőit a te kezeid.

Másnap a mint haza értem meglátogattam őket. Csend volt az egész udvaron, már szinte félni kezdettem, hogy nem jókor jöttem. Pedig szándékom az volt, hogy megkérem szüleitől.

Az öreg uron meglátszott az idő, arezán bizonyos levertség mutatkozott, s én . . . zavaromban előadtam kérésemet.

Ezzel ő karon fogott s vitt egy kertre nyíló virágos kis szobába, hol a virágok közt volt egy ravatal s rajta a legszebb virág: Iza.

. . . Én felkaczagtam. Hiszen ugy mosolygott most is, mint mikor a vonaton előmbé tűnt . . . A pap csak nézett reám, mintha nem akarná ideadni hozzám, . . . oly formán, oly szánakozva . . . Én biztosítottam, hogy mi szeretjük egymást. Itt van a gyűrű is az ujjamon.

dására nagy befolyást fog gyakorolni. Egyelőre az üdvös határozat annyi, hogy a vásártér 1896. január 1-től kezdve véglegesen a külső vásár téren helyeztetik el, Wikonkal Henrik városi kertész pedig megbizatik, hogy a Huszár-térnek parkirozására nézve megfelelő tervet készítsen és terjesszen elő. E határozatnak annál inkább örvendünk, mert ennek meghozataláért lapunk több mint egy évtized óta szakadatlanul küzdött; végre beteljesedett s annak bizonyára az egész megye közönsége őszintén fog örüdeni, a városnak pedig ugy közgazdasági, mint aesthetikai tekintetben egyaránt hasznára lesz.

Tompa-szobor.

Valahára! Igy kiálthatnak fel mindazok, kik a nagy nevű költő érzéskájának létrehozásán immár egy évtized óta fáradoznak. Nehány sárospataki diáknak jutott eszébe először az, hogy Tompa Mihálynak szülővárosában, Rimaszombatban érzékszobrot állítson s lelkesedésének első hevében egy kis szűkkörű egyesületet alkotott, melynek tagjai az ezrekbe kerülő szobornak első alapjául néhány forintot ösztöztettek s elhatározták, hogy minden legatio jövedelméből egy frttal járulnak az alaphoz.

E szerény kezdet felemlítésekor eszünkbe jut halhatatlan Eötvösnek ez a szép megjegyzése: „senkit meg ne vess, mert a csiga, mely a tenger fenekén leül, egy világrész talpköve lehet; nincs fa oly magas, mely egykor mag ne lett volna s nem tudható előre, mennyire nő az, mi kezdetben oly esekélynek látszott.”

Az a hét forint, melyet 1885-ben a pataki diákok a gömörmegei nép- és iparbanknál szobor-alap gyanánt letettek, azóta a közönség kebelében állandóan ébren tartott lelkesedés folytán oly összeggé növekedett, melyből már legalább remélni lehetett azt, hogy a diákbrándok valamikor teljesedésbe mennek.

A kezdeményezők elszedték az élet ezerféle utain, de főrekréseiknek szelleme nemesen gondolkozó polgárságunk kebelében állandóan megmaradt, s az első egyesület elnöke révén megszakitás nélkül folytatta munkásságát évek hosszu során át, — most már nem annyira a szükséges pénzalap összegyűjtését tűzvéni ki céljául, mint inkább egy oly széleskörű egyesület létrehozásán fáradozva, melynek actioja a tervezett Tompa-szobrot minél előbb létesítse.

Néhány év előtt egy „Gömörmegei Tompa-szobor egyesület” is alakult Nyáry László báró elnöke alatt, mely lelkesedéssel törekedett a nemes cél megvalósítására. De az élet utai e társaság tagjai előtt is szétágazók valának s már 1893-ban szükségességét látták annak, hogy egy központi bizottság oly célból alakítsák, hogy ez eszme állandó ébrentartása mellett a tevékenység súlypontja egy oly társaságra bizassék, mely a vármegyei bizottsági tagjaiból volna megalakítandó, mert eskis ez által lehetett remélni azt, hogy a kérdés végkép megoldható.

Az ügy ma már el van dölve. A Tompa-szobor kérdése szóba került a vármegyei közgyűlésen s mind e lapok mult számában jelezve volt, a közgyűlés egy nagyobb bizottságot küldött ki, mely Bornemissa László alispán elnöke alatt a szobor felállításának ügyét kezébe vette s ma már örömmel jelezhetjük, hogy a kérdés oly előhaladt stadiumba jutott, hogy megoldása a legrövidebb idő kérdése.

A kiküldött bizottság első ülését e hó 22-én tartotta meg, melyen az elnöklő alispánon kívül jelen voltak: Sárközy Gyula, Török Bálint, Török János, Bakasy István, Szabó György, Lukács Géza, Nyáry László báró és Dr. Veres Samu, mint a régi egyesületek elnökei, továbbá Holló Barnabás szobrászművész, a Tompa-szobor leendő elkészítője.

Bornemissa László elnöklő alispán lelkes szavakban emlékezett meg a nagy költő érdemeiről s felemlítette a nagy közönség figyelmetlenségét midőn Petőfi és

Azután haza küldött kocsin. De különös, hogy ugy harangoznak most, mikor örülni kellene mindenkinek. Iza itt ül mellettem a kerti kis szobámban, mosolyogva kérdi betegem számát, euyelegve mondja, hogy ha megbetegszik ő is az én betegem lesz . . . Pedig olyan egészséges . . .

Eljött a pap is meglátogatni bennünket. Olyan levert volt, olyan bánatos. Én megmutattam neki azt a kis szőlő lugast, melyet hirtelen csináltattam, hogy ott ebédelhessünk ketten . . . Azután karonfogva kísértált velem, kiesalt Izám mellől egy másik kertbe . . . De ott minden oly esendes volt, oly kihalt; csak az öreg ember zokogása hallatszott egy domboska előtt, mely mellett egy köoszlop állott s azon is egy kedves név: Iza.

III.

Az idő lassan jött, lassan ment. Szegény papot is elvitte a legközelebbi járvány. Egyetlen barátom volt s én oly egyedül éreztem magam.

. . . Megvan már a másik ház is. Szép kert, kis lugas hűs, illatos levegővel; oly boldognak érzem magam. Hiszen nézhetek az ő szeméibe s látom azokban is, hogy boldog, a mi kis világunkban, kis körünkben . . . Kevéssel beérjük, hisz az egymás tudatában, az egymás boldogításában vagyunk gazdagok . . . Gyermekünk játszsága, elevesége gyönyörködtet . . . A kis Iza épen most fogott egy pillangót s viszi oda anyjának megmutatni az aranyos pillét; azután elereszti s boldogan kaczag hozzá, hogy mint örül az a kis állat a szabadságnak, virágnak . . . Mi meg oly boldogan nézünk egymásra és . . . szolgám jó jelenteni, hogy az az öreg ur, kit tegnap felhoztak, nagyon rosszul van, kéret magához.

Az álom szétfoszlik; fátyol borul lelkekre, szememre s eszembe jut, hogy ez nem boldog családi tűzhely, hanem kórház, saját magam által berendezve, házamban . . .

— Én Istenem. Miért nem tud a járvány e falak közé szorítani, hogy azután egy keskeny ágygyal érem be, ahol lehetne örülni igazán, boldogan; lehetne Izával álmodni tovább, . . . tovább . . .

Arany mellett megfelekezett a költői triász harmadik nagy alakjáról, Tompáról, egyuttal jelezte a ezért, melynek elérésére a vármegye e bizottságot kiküldötte: hogy a nagy költő emlékeztetével szemben eddigi mulasztását Gömörmege helyre hozza; kijelentette egyuttal, hogy a megye a milleniumi alapból a tervezett Tompa-szoborra 5000 frtot szavazott meg, mely az eddig begyűlt s a régi szobor-egyesületek által kezelt, mintegy 3000 frtyai összeggel együtt, két harmad részét képezi annak az összegnek, mely a szobor felállítására szükséges. Itt az idő, hogy a kivitel részletei megállapíttassanak s a bizottság ez idő szerinti feladata az, hogy a jelenlévő szerzők művésszel a szerződés megkötéséig. A bizottság az ügy jogi részleteinek kellő megvitatása után Holló Barnabással szerződésre lépett, melynek főbb pontjai a következők:

1. Holló Barnabás már a milleniumi kiállításra elkészíti a Tompa szobornak 280 mt. magas gypszminta-zatát. E mintának érzébeöntésére az elsőbbségi jog a vármegyéé.

2. A bizottság szakértő művészekkel még a gypszbe-öntés előtt megbíratlja a szobormintát.

3. Az alkotó művész kötelezi magát arra, hogy a bíráló bizottság véleményezése szerint, a szólon eszköz-
lendő összes művészi teendőket, esetleg módosításokat magára vállalja.

4. A szobor-mintával való pályázati jog s az esetleg ebből származó anyagi előnyök a művészt illetik.

A gypszminta elkészítése 2500 frtba fog kerülni, mely összegnek egy részlete már most kiutaltványoztatott. A minta a millenium alkalmával kiállítatik a nagykö-zönség és szakértők bírálatára. Kedvező fogadtatás esetén — mit a bizottság a Holló Barnabás által korábban bemutatott agyagminta után kétségtelennek tart — a mű-
érezbeöntésével a megye szintén a tervező művészt bízza meg, kinek tiszteletdíját a szükséges összeg összegyűjtése után a megye fogja a méltányosságot és a művészt meg-
illető erkölcsi elismerés mérvéhez képest megállapítani.

A szobor helyének megállapítására a bizottság a maga kebeléből egy Nyáry László báró, Sárközy Gyula és Lukács Géza tagokból álló bizottságot küldött ki, mely a városi képviselő testületből alakítandó bizottsággal együttesen jelölje ki Rimaszombatban azt a helyet, mely a költő szobrának felállítására legalkalmasabb.

Ez albizottság működése előtt még lesz alkalmunk e fontos kérdéshez a nyilvánosság előtt hozzá szólani, most csak azt jegyezzük föl, hogy városunk képviselő testületének hétfői közgyűlésén a huszár-tér parkká való átalakításának tárgyalása alatt a Tompa-szobor ügye is szóba került s ez alkalommal a város atyai nevezett tér átalakítását akként vették tervezetbe, hogy a befásított és szépen gondozott tér esetleg a Tompa-szobor felállítására is alkalmas legyen. Azonban előreláthatólag szóba fog kerülni a főtér is, sőt a Széchényi-kertnek is volnának hívei, — de mindezekről később.

Egyelőre örülünk azon, hogy a Tompa-szobor ügyéről valahára ugy beszélhet mint fait accompliról.

Dr. Veres.

Felhívás.

A gömöri ág. hit. ev. egyházmegye t. tanítóihoz.

A magyarországi ág. hitv. ev. keretyén egyház új alkotmánya az egyházmegyei tanító testületek részére, ugy az esperességi, mint kerületi közgyűlésekben, valamint a zsinaton való képviseléstét illetőleg, több jogokat biztosít, melyeknek gyakorolhatása céljából az egyházmegyei tanítók egyesületté alakulni tartoznak.

Hogy a gömöri ág. hit. ev. egyházmegye tanítótes-tülete is a törvény adta ezen jogát gyakorolhassa s a mult évi esperességi közgyűlés határozatának eleget tessen: szükségessé válik egy általános egyházmegyei tanítóegyesületté alakulnia; miből kifolyólag ugy az alakulás és alapszabályzat tekintetében szükséges intézkedés megtétele céljából egy közgyűlés megtartása nagyon kívánatos. — Ezen egyházmegyei tanító közgyűlést többek kívánságához képest Jolsván folyó évi augusztus hó 1-ső napján d. e. 10 órakor fogjuk megtartani. Midőn ezt a t. társakkal közölni van szerenésim, egyuttal azon ké-relemmel járlok, hogy ezen ránk nézve oly felette fontos munkában minél nagyobb számban részt venni és ala-kuló gyűlésünk sikeres eredményét közreműködésökkel előmozdítani kegyeskedjenek.

Jolsván, 1895. július 16 án.

Jurin Samu, igazgató-tanító.

Hirek és vegyesek.

Fejedelmi vendégek Gömörben. A dobsinai jégbarlangnak e hó 17-én előkelő vendégei voltak; Frigyes főherczeg s neje Izabella főherczegnő négy lányukkal s kíséretökkel, mely gr. Pálffy Vilmosné, gr. Chotekné és br. Schell főhadnagyból állott, Tatra-füredről átjöttek a jégbarlang megtekintésére. Látogatásuk váratlan volt, mivel kerülni akartak minden hivatalos fogadtatást: mindnyájan turista öltözéket, a hölgyek rövid ruhát viseltek. A szép fenyvest s a forrásokat megtekintve, Kovács barlangvezető kalauzolása mellett lementek a barlangba, melynek esodás jégképződésményei teljes fényben ragyogtak s a kiválóbb helyek magnesium fényvel megvilágítottak; a barlang rendkívülisége s szépsége meglepte a főherczegi társaságot s különösen a főherczeg nagy érdekléssel hallgatta a barlangvezető magyarázatát s sajnálatának adott kifejezést a felett, hogy már korábban nem nézte meg a természet eme remekét. Izabella főherczegnő pedig a magával hozott amateur készülékekkel a két leg-szebb helyet: az oltárt és a függönyt lefényképezte.

Választás. A gömöri ev. ref. egyházmegye világi tanácsbírójává a lemondott Hanvay Zoltán helyére Bornemissa László alispán választott meg. — Egyházi tanácsbíró-választás is volt, de erre nézve az egyháznak szavazata annyira megoszlott, hogy abszolút többséget senki sem kapott s így Kálniczky Endre putnoki és Kupai Dénes vályi lelkes között új választás fog meg-ejtetni.

Kinevezés. Sztaniszlavszky Adolfot a kassai kir. ítélőtábla elnöki-titkárát, — ki pár év előtt mint kir. alügyész, majd mint törvényszéki bíró Rimaszombatban volt alkalmazva, s mint Gömörmegei kitanító szülötte, ugy egyéni szeretetreméltóságával mint kiváló jogászi

Eladó.

Rimaszombatban a Losonezi-utca
45. szám alatti

ház és két házhely
szabad kézből eladó. — Venni szándé-
kozók forduljanak **ZAVADZKY EDE**
tulajdonoshoz. 2—*

Egy BORST-féle

ruganyos, félfedelű használt kceszi, de
tökéletes jó karban, eladó. — Hogy hol?
megmondja e lap **kiadóhivatala.**

Kitűnő korai zöld takarmány

Őszi borsó

augusztus vége felé vetendő s már május-
ban vágni lehet. — Kapható métermázsája
9 firtért: **Herczfeld Oszkár** osgyáni gazda-
ságában.

Hirdetmény.

89. szám. — Alulírt kiküldött végrehajtó, az 1881.
évi LX. t.-ez. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi,
hogy a rimaszombati kir. járásbíró 396.95. számú vég-
zés által **Barcsák Mihály** domaházi lakos javára
Szentmiklósy István hangonyi lakos ellen 71 firt
65 kr. tőke és járuléka erejéig elrendelt kielégítési végre-
hajtás foganatosítása alkalmával bíróság lefoglalt és 540

frtra becsült lovak és lószerszámokból álló ingóságok 71
firt 65 kr. tőke, ennek 1894. évi november hó 30. napjá-
tól járó kamatai 30 firt 43 kr., megállapított eddigi 90
kr. jelen hirdményi és az ezutáni költségek erejéig
nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a rimaszombati királyi járásbíró
1147/95. sz. kiküldést rendelő végzése folytán Felső-
Hangony községben leendő eszközésére **1895. év aug-
hó 1-én** napjának délelőtt 9 órája határidőül kintüzetik
és ahhoz venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel
hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverés-
en, az 1881. évi LX. t.-ez. 107. §-a értelmében, a leg-
többet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi
LX. t.-ez. 108. §-ában megállapított feltételek szerint
lesz kifizetendő.

Kelt Rimaszécsen, 1895. évi július hó 17. napján.
Csorba Kálmán, h. kir. bir. végrehajtó.

RÁK!

Jótállás mellett a vízkándozó ele-
venen való megérkezésért, naponként
frissen fogva. Egy-egy postakosár bér-
mentesen, utánvét mellett, vámmentesen.

40 drb nagy óriás solo 5 firt 40 kr.
60 drb óriás . . . 4 firt 30 kr.
100 drb levesbe való . 3 firt 10 kr.

Haller B. Stanislau 19. sz.

6—10 Ausztria. Galiezia.

Hirdetmény.

872. szám. — A nagyrozei kir. járásbíró, mint
telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a **magyar
királyi kincstár** végrehajtónak **Münczner sz.
Koreny Zsuzsanna** végrehajtást szenvedő elleni 2 firt
55 kr. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyé-
ben a rimaszombati kir. törvényszék (a nagyrozei kir.
jársbíró) területén lévő Ratkó-Lehota község határá-
ban fekvő, a ratkó-lehotai 12. számú telekjegyzőkönyv-
ben Münczner szül. Koreny Zsuzsanna tulajdonául beve-
zetett ingatlanokra az árverést 400 firtban ezennel meg-
állapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb
megjelölt ingatlanok az **1895. évi szeptember hó
24-ik napján** délelőtti 10 órakor Ratkó-Lehotán, a

község házában megtartandó nyilvános árverésen a meg-
állapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becs-
árának 10%-át készpénzben, vagy az 1881-ik évi 60.
t.-ez. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881.
évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri
rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapírban a
kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi 60. t.-ez.
170-ik §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál elő-
leges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt
át szolgáltatni.

Kelt Nagy-Rözezen, 1895. évi április hó 12. napján.
A nagyrozei kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.
Mattyasovszky, kir. járásbíró.

SZOLYVA és POLENAI

szaktekintélyek által elismert kitűnő hatású
gyógyvizek.

Gyomor és
fejfájás,
szédülés,
czukros
hugyár.

aranyér
bántalmi
és
köszvény-
elleni
különlegesség!

A friss töltésű SZOLYVAI és POLENAI védjegyet!

LUHI ERZSÉBET

rendkívüli kellemes ízénél fogva, főleg borral
vegyítve a betegnek élvezetes, kellemes üdítő
italt képez.

Tulságos gyomor-
sav képződésénél
idült gyomor-
hurut és
étvágytalanság,

torok, gége és
hörögök idült
hurutos bántal-
mai ellen,
feltűnő sikerrel
lesz alkalmazva.

A friss töltésű Luhi védjegyet!

Főraktár:

Holländer A. és fia Ungvár.

Megrendelhető: minden ásványvíz keres-
kedésben, vagy közvetlenül:

Gr. Schönborn urad. Igazgatóságánál
MUNKÁCSON. 13—20

Ezen vizeknek tisztia kezelese folytan kellemetlen utoze nem kepzodik.

Ritka kedvező alkalom!

ALKALMI VÉTEL!

Van szerencsém Rimaszombat város és vidéke n. é. közönsége tudomására adni, hogy
rőfös üzletemet (Szontagh-féle ház) átadása végett
minden benne található cikkek, ugymint: kartonok, battisztok, vászon, kanavász, oxford,
szövet, selyem, kész kötények, blouzok, derékfűzők, férfi ruha szövetek, női- és férfi
fehérművek, fiu- és leány ruhák, nap- és esőernyők

👉 **mélyen leszállított gyári áron alul fognak eladatni.** 👈

Midőn ezt a nagyérdemű közönség szives tudomására hozom, kérem ezen ked-
vező alkalmat felhasználni.

Rimaszombat, 1895. július 20.

Kiváló tisztelettel:

REISZ JÓZSEF.

Ritka kedvező alkalom!

Az 1896-iki ezredéves országos kiállítási igazgatóság pártfogása alatt*) levő

„MENTOR“ Ellátási-Vállalat

BUDAPEST, Kerepesi-ut 22. szám

az ezredéves országos kiállítást látogatók számára kibocsájt 42 forint értékben, 1 forint heti, vagy 4 forint 20 kr. havi
befizetés mellett

„Ellátási könyvecskéket“

melyek a kiállítás egész tartama alatt 7 napra szóló szoba-, étkezés-, közlekedés-, kiállítás- és szórakoztatási-szelvényeket,

1 kiállítási tombola-jegyet, végül egy 2000 koronás baleset biztosítási bázisát tartalmaznak.

Egy ilyen könyvecskét, (2 személy is használhat, 4—4 napra, ha 6 firt 50 krral pótolva lesz.) — Előfizetéseket csakis korlátolt számban (az első részlet bekül-
dése mellett) már most elfogadnak, valamint bővebb felvilágosítással szolgálnak:

A Budapest-Erzsébetvárosi Bank, — A „MENTOR“ Ellátási-Vállalat.

Dr. Morzsányi Károly,
országgy. képvis. mint t. elnök.

Ehrlich G. Gusztáv,
főv. biz. tag. gyáros, mint elnök.

Rózsa Lajos,
igazgató.

Hegedűs Dániel,
titkár.

Takács Zsigmond,
az Első m. ált. b.-társ. közp. főfelügy. főv. b. tag, ház- és szálloda tulajd.

Stadler Károly,
főv. b. tag, ház- és szálloda tulajd.

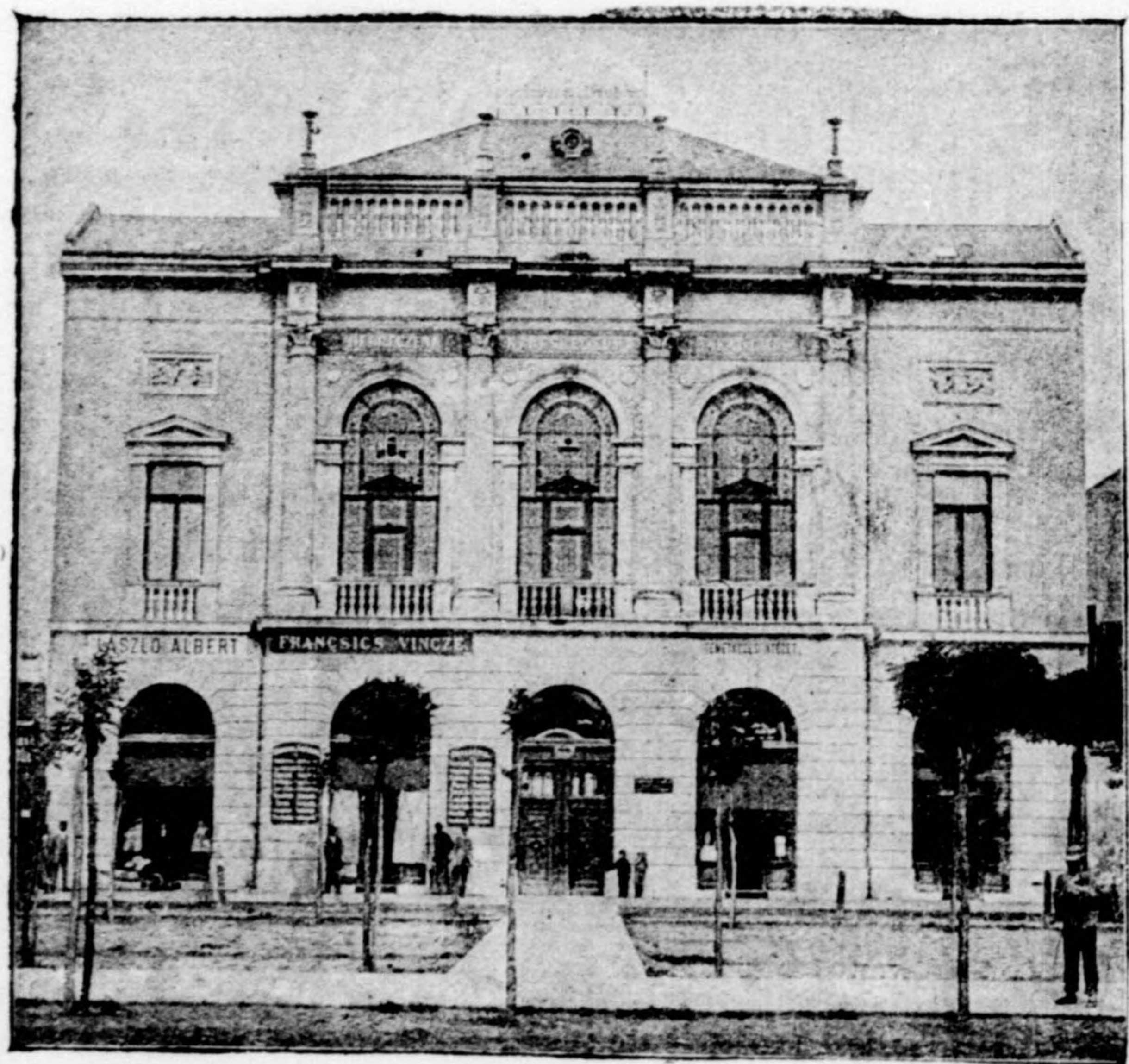
Rimaszombati képviselőség: TIBÉLY S. A., és JAKABFALVY BÉLA uraknál.

Prospectust kívánatra ingyen és bérmentve.

Ellszállásolás: saját új
szállóhelyeinken. Étkezés a
főváros és a kiállítás elő-
kelőbb éttermeiben.

*) E pártfogást
DÁNIEL ERNŐ
m. kir. keresk. min. ur Ó
nagyemlétsége 4512.95. sz.
leiratában biztosította.

A
DEBRECENI KERESKEDELMI AKADÉMIA

SZERVEZETENEK RÖVID KIVONATA.

I. Az intézet alapítása és célja.

A debreceni kereskedelmi tanintézetet Debrecen sz. kir. város Kereskedő Testülete 1857-ben alapította azon célból, hogy hazafias szellemben oly ifjakat neveltessen a magyar közgazdaságnak, kikből ne csak jó kereskedelmi tisztviselők, hanem oly önálló kereskedők is váljanak, kik úgy általános, mint szakműveltséggel a kor minden igényének a legteljesebb mérvben megfelelhessenek.

II. Jellege.

E különböző alakúláson át, de folyton fejlődő tanintézetet, melynek ma már közadakozásból emelt s a jelenkor paedagogiai s hygienai minden jogos követelményét

kielégítő saját palotája van a város forgalmi központjában, -- közoktatásügyi m. kir. Minister 1886. évi június hó 5-én 15,714. szám alatt kelt rendelete „Kereskedelmi Akadémia“ címmel és jelleggel ruházta fel.

Az Akadémia felett az *állami felügyeletet* kiküldött biztosaik által a vallás- és közoktatás-, valamint a kereskedelemügyi m. kir. Ministerium is gyakorolja.

Az Akadémia ügyeinek anyagi részét a fönntartó Kereskedő-Társulat vezeti, s az oktatás-ügyekre Fenyéri Zádor Lajos társulati-, és Novelli Ede felügyelő-bizottsági elnök, és az akadémia felügyelő-bizottsága által gyakorol befolyást; szellemi vezetője pedig az Akadémia igazgatója.

III. Tanterv.

A debreceni Kereskedelmi Akadémia három évfolyamból áll. A harmadik év befejezése után jogot nyernek a tanulók a *záró (érettségi) vizsga* letehetésére, melyet ha sikerrel megállanak, a *tanintézetet megillető jogokban és kedvezményekben* részesülnek.

A ministerialis tanterv értelmében feldolgozandó tananyag következő óraszám-arányban oszlik meg az egyes évfolyamokon:

Sorszám	Tantárgyak	Heti órák száma			Heti órák összes száma
		I.	II.	III.	
		évfolyam			
I. Kötelezett tantárgyak.					
a) Általános tantárgyak.					
1	Vallástan felekezetenként	1	1	—	2
2	Magyar nyelv, stilsztika és irodalom	3	2	2	7
3	Német nyelv	4	3	3	10
4	Francia nyelv	3	3	3	9
5	Vegyten és vegyi iparműtan, gyakorlatok	3	—	4	7
6	Természettan	2	—	—	2
7	Betűszámтан	3	2	—	5
8	Egyetemes és magyar történelem	2	2	2	6
9	Bölcsészeti erkölctan	—	—	1	1
10	Egészségtan	—	—	1	1
11	Testgyakorlat	2	2	2	6
b) Szaktantárgyak.					
12	Kereskedelmi és politikai számтан	3	3	3	9
13	Könyvvitel	—	3	3	6
14	Kereskedelemisme és levelezés	3	3	2	8
15	Kereskedelmi és váltófogtan	—	2	2	4
16	Nemzetgazdaság- és pénzügytan	—	2	3	5
17	Áruisme és technologia	—	3	3	6
18	Kereskedelmi földrajz és statisztika	2	2	2	6
19	Kereskedelem-történet	—	—	2	2
20	Szépírás	2	—	—	2
Összesen		33	33	38	104
II. Nem kötelezett tantárgyak:					
1	Angol nyelv	—	2	2	4
2	Olasz nyelv	—	2	2	4
3	Gyorsírás	2	2	—	4

Tekintettel továbbá a német- és francianyelv fontosságára, hetenkint külön tárgyaló órák és önképzőköri gyakorlatok tartatnak, hol a növendékek kizárólag csakis e nyelven érintkezhetnek egymással, s az illető rendes órákban is ezek szolgálnak az előadás nyelveül.

Minthogy pedig Akadémiánk hívatásánál fogva közvetlen az élet számára neveli és képezi növendékeit, gyakorlati ismereteik bővítésére s az elméletiek hasznosítására, értékesítésére kivezeti őket az életbe, nagyobb hazai ipartelepeink, gyáraink megismertetésére, s lehetőleg évenként nagyobb tanulmányi útra indul velük.

IV. Tanulók fölvétele.

1. Az Akadémia alsó (I) évfolyamába fölvétetnek:

a) oly tanulók, kik a reáliskola, gymnasium vagy polgári iskola 4-dik osztályát legalább elégséges sikerrel bevégezték és ezt bizonyítvánnyal igazolják;

b) ily bizonyítvány hiányában oly tanulók, kik a 14-ik életévet betöltötték, és a fölvételi vizsga alkalmával az érettség azon fokát kimutatják, mely az algymnasium, vagy alreáliskola elvégzése által szokott eléretni.

2. Felsőbb évfolyamba csak oly tanuló vétetik fel, ki az előzőt ugyanezen intézetben, vagy vele egyenrangú kereskedelmi szakiskolán legalább is elégséges sikerrel végezte.

A főgymnasium vagy főreáliskola felsőbb (V—VIII.) osztályaiból Akadémiánkba átvonók felvételi vizsgálata iránt az igazgatóság ad felvilágosítást.

Vidéki szülők tartoznak fiaik beíratásánál az igazgató tudomására hozni, kit bíztak meg a tanuló felügyeletének és gondozásának köteleivel. Vidéki szülőknek az igazgató készséggel jelöl meg oly családokat, kiknél fiaik kellő felügyeletben és gondozásban részesülnek; a teljes ellátás havi költsége az illető igényeihez képest átlag 15—30 frt.

V. Tandíj.

A tandíj 100 frt, mely összeg két részletben, u. m. a beíratáskor és február hó első hetében fizetendő. *A tandíj fizetése kötelező még időközben kilépés esetén is.*

Szegénysorsú, feddhetlen magaviseletű és jeles előmenetelű tanulók a tandíjnak egészben vagy fele részben való elengedéseért folyamodhatnak. Az iskolai- és szegénységi bizonyítvánnyal fölszerelt s az Akadémia Felügyelőbizottságához címzett kérvények az Igazgatóságnál augusztus hó 31-ig adandók be.

VI. Vizsgálat. Bizonyítvány.

Bizonyítványok a tanév végén adatnak ki a tanulóknak. Azonkívül a szülők karácsonykor és husvétkor „Értesítő“ által kapnak tájékoztatást fiaik erkölcsi magaviseletéről és tanulmányi előmeneteléről.

Felsőbb évfolyamba csak az mehet, ki egyetlen tárgyból sem nyert „elégtelen“ osztályzatot. Ki legfőlebb két tárgyból nyert „elégtelen“ tanjegyet, a kitézött határ-
*

időben javító-vizsgát tartozik tenni, melyért, ha az a rendes időben tartatik meg, külön díj nem jár.

A felső évfolyam befejeztével a tanulók a kiküldött ministeri biztosok jelenlétében *érettségi vizsgálatot* tesznek, és ennek eredményéről *érettségi bizonyítványt* nyernek.

VII. Jogok és előnyök.

A felső (III.) évfolyamot végzett saját költségén, az érettségét tett tanuló pedig államköltségen is föltétlenül **élvezi az egyéves önkéntességi jogot.**

Akadémiánkat sikerrel végzett ifjak a szorosb értelemben vett kereskedelmi pályán kívül a köztisztviselők minősítéséről szóló 1883. évi I. törvénycikk alapján több hivatali pályára is illetékesek, u. m. :

- a) **a posta-szagnál** gyakornoki, tiszti, főtiszti;
- b) **a pénztári-szagnál** állami s törvényhatósági, központi-, adó-, fő- és alpenztárnoki, ellenőri;
- c) **a kezelési-szagnál** dohány-, só-árulási, raktári, lottó-igazgatósági hivatalnok; telekkönyvvezető állásra;
- d) **a vasutakhoz** mint forgalmi gyakornokok fölvételi vizsga nélkül léphetnek be; stb.

Eddigél a tanodn végzett növendékei a fővárosban és vidéken elsőrangú nagykereskedésekben, bankoknál, pénz- és biztosító-üzletekben, ipar- és forgalmi vállalatoknál nyertek előnyös alkalmazást.

VIII. A tanév tartama, beíratások.

A tanév kezdődik szeptember hó 1-én és végződik június hó 30-án. A július—augusztusi szünidőn kívül még csak két kisebb szünet van karácsony- és húsvétkor.

A beíratások és fölvételi vizsgálatok szeptember hó 1-től tartatnak meg reggel 8—12 és délután 3—5 óráig.

Minden egyébbre nézve szívesen nyújt felvilágosítást, valamint évi jelentéssel (programmal) is szolgál

DR. BAYER FERENCZ,
igazgató.